

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/12/2017
Identifikačné číslo spisu:	3214200033
Dátum vydania rozhodnutia:	25.10.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:3214200033.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. V., bytom K., B., zastúpeného JUDr. Ivanou Slávikovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Savoy Offices, Mostová 2, proti žalovanej X. B., bytom T., Q., zastúpenej JUDr. Ingrid Zlochovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Galvaniho 12, o vypratanie nehnuteľnosti a o návrhu žalovanej o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 4 C 2/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 753/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. apríla 2016 sp. zn. 5 Co 753/2015 potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej tiež „O.s.p.“) rozsudok Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo dňa 24. júna 2015 č. k. 4 C 2/2014-361, ktorým zamietol žalobu žalobcu o uloženie povinnosti žalovanej vypratať si osobné veci z nehnuteľnosti zapísanej ako rodinný dom súpisné č. 267, nachádzajúci sa na parcele č. 428/2, katastrálne územie T., obec T., okres O., zapísaný na LV č. XXXX /výrok I. rozsudku/ a na vzájomný návrh žalovanej určil, že žalovaná, X. B., rod. Q., nar. X. U. XXXX, bytom Q., XXX XX Uhrovec je spoluvlastníkom rodinného domu súpisné č. 267 postaveného na pozemku parcely registra "C", parcela č. 428/2, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 159 m² zapísaného na LV č. XXXX pre katastrálne územie T., obec T., okres O. v spoluvlastníckom podiele 1 /výrok II. rozsudku/; žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej k rukám advokátky JUDr. Ingrid Zlochovej náhradu trov konania vo výške 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku /výrok III. rozsudku/. V dôvodoch rozhodnutia sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými ako aj právnymi závermi súdu prvej inštancie (§ 219 ods. 2 O.s.p.), že na výstavbe sporného rodinného domu sa podieľali obaja účastníci konania, žalobca a žalovaná, v úmysle tento rodinný dom vybudovať pre seba. Bola preukázaná aj existencia vzájomnej dohody o vzniku

spoluvlastníckych vzťahov k budovanej stavbe, ktorú účastníci uzatvorili v presne nezistenom dni mesiaca jún 2011. K predmetným záverom súdy oboch inštancií dospeli vychádzajúc z preukázaného dlhodobého spolužitia žalobcu a žalovanej ako druh a družka, ktorí majú spoločné dieťa a ktorí mali v úmysle zaobstarat' si vlastné spoločné bývanie, ďalej i z dôvodu spôsobu a okolností finančného krytia stavby. Z vykonaného dokazovania bolo ďalej preukázané, že účastníci konania sa okrem vzniku spoluvlastníctva k rodinnému domu dohodli aj na výške spoluvlastníckeho podielu, vo výške jednej polovice. Keďže žalovaná preukázala vzťah k nehnuteľnosti, ktorej vypratania sa žalobca domáha, súd prvej inštancie správne jeho žalobu o vypratanie rodinného domu súpisné č. 267 postaveného na pozemku parcely registra "C", parcela č. 428/2 v celom rozsahu zamietol a zároveň žalovanej vyhovel, keď určil, že je podielovou spoluvlastníčkou rodinného domu súpisné č. 267 postaveného na pozemku parcely registra "C", parcela č. 428/2, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 159 m² zapísaného na LV č. XXXX pre katastrálne územie T., obec Uhrovec, okres Bánovce nad Bebravou v spoluvlastníckom podiele 1, a to na základe uzatvorenej dohody so žalobcom o vzniku spoluvlastníckych vzťahov k tejto nehnuteľnosti. V súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd uviedol, že v prípade výstavby novej stavby ide o originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva /teda nie odvodený od vlastníckeho práva právneho predchodcu/. Vlastníctvo takejto novopostavenej stavby nadobúda osoba, ktorá stavbu uskutočnila s úmyslom mať ju pre seba. Takáto osoba je stavebníkom v občianskoprávnom zmysle slova, pričom môže ísť aj o osobu, ktorá je odlišná od stavebníka v zmysle správnych predpisov, teda odlišnú od osoby, ktorá je uvedená ako stavebník v stavebnom alebo kolaudačnom rozhodnutí. Môže ísť aj o osobu, ktorá je odlišná od osoby vlastníka pozemku, na ktorom sa stavba postaví. Ak bola stavba výsledkom spoločnej činnosti viacerých osôb, môžu ju tieto nadobudnúť do podielového spoluvlastníctva, pričom pre posúdenie vzniku podielového spoluvlastníctva k stavbe postavení spoločnou činnosťou viacerých osôb je rozhodujúca dohoda uzavretá medzi nimi o založení spoluvlastníckych vzťahov. Táto dohoda musí byť uzavretá pred dokončením stavby, pričom nie je potrebné, aby sa v nej účastníci vopred dohodli o veľkosti spoluvlastníckych podielov. Zákon na jej uzavretie nepredpisuje žiadnu konkrétnu formu, preto môže byť dohoda urobená buď výslovne /za použitia slov/ tak, že sa slová prednesú ústne /ústna forma/ alebo zaznamenajú písomne /písomná forma/ alebo tiež iným než výslovným spôsobom /konkludentne/, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o tom, čo chceli účastníci prejaviť /pozri § 35 ods. 1 Občianskeho zákonníka/. Žalobca sa mylí, keď vo svojom odvolaní poukazuje na potrebu písomnej formy takejto dohody podľa § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď toto ustanovenie predpisuje písomnú formu pre zmluvy o prevodoch nehnuteľností. Takouto zmluvou ale dohoda o založení spoluvlastníckych vzťahov k stavbe, ktorá sa má ešte len postaviť, nepochybne nie je. Nejedná sa o prevod existujúcej nehnuteľnosti, ale o dohodu o založení spoluvlastníckeho vzťahu k nehnuteľnosti, ktorá sa má ešte len vytvoriť. Rovnako sa žalobca mylí, ak sa domnieva, že takáto dohoda musí obsahovať náležitosti stanovené v § 42 ods. 2 a 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností. Pre platnosť takejto dohody postačí splniť len všeobecne stanovené podmienky platnosti právnych úkonov (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka), teda takáto dohoda musí byť dostatočne určitá, zrozumiteľná a musí spĺňať podmienky slobodnej a vážnej prejavenej vôle. Pri zápise novopostavenej stavby do katastra nehnuteľností nie je dohoda o založení spoluvlastníckych vzťahov podkladom pre zápis nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností (tým je rozhodnutie o určení súpisného čísla stavby). V každom prípade platí, že pri existencii dohody účastníkov o tom, že založia podielové spoluvlastníctvo k stavbe, uzavretej pred začatím stavby, vznikne účastníkom postavením stavby podielové spoluvlastníctvo k stavbe. Dokonca aj vtedy, ak stavbu realizuje viacero osôb, ktoré o jej vlastníctve neuzatvorili žiadnu dohodu a z okolností veci nie je zjavné, že by sa malo jednať o stavbu vo vlastníctve len niektorej z týchto osôb (napríklad keď ostatné osoby na stavbe len vypomáhali ako rodina, či susedská výpomoc, alebo sa na stavbe podieľali plniac si svoj záväzok zo zmluvy so stavebníkom - napríklad stavebná firma, s ktorou stavebník uzatvoril zmluvu o dielo na výstavbu stavby), nemožno vylúčiť ani záver, že stavebníkom v občianskoprávnom zmysle sú všetky tieto osoby, ktoré sa preto stávajú aj podielovými spoluvlastníkmi stavby. Tak je tomu aj v prípadoch, kedy viac osôb bez dohody o spoluvlastníctve k stavbe realizuje stavbu za účelom jej spoločného užívania a na jej vzniku sa podieľa vlastnou prácou alebo finančnými prostriedkami. Uvedené právne názory, ktoré boli aj podkladom napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, zodpovedajú v plnej miere konštantnej judikatúre súdov (viď rozhodnutie uverejnené pod č. 47/1964 Sbírky rozhodnutí Československých súdů - R 47/1964, rozhodnutie uverejnené pod č. 36/1974 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek,

závery z rozboru a zhodnotenia rozhodovacej činnosti súdov SSR vo veciach ochrany vlastníctva k nehnuteľnostiam a stanoviska občianskoprávneho kolégia bývalého Najvyššieho súdu SSR z 27. júna 1972, Cpj 57/71, uverejnené pod č. 65/1972 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, rozhodnutie Najvyššieho súdu uverejnené pod č. 16/1983 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 93/99 publikovaný v časopise Zo súdnej praxe č. 14/2000, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 4/2013 z 31. marca 2014, z dôvodu prakticky totožnej právnej úpravy viď. aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1174/2001 z 5. novembra 2002, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 349/2004 z 21. októbra 2004, rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2 Cdon 1312/96 z 29. júla 1999, nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III ÚS 336/96 z 25. septembra 1997). V danom prípade existenciu dohody o založení spoluvlastníckych vzťahov medzi účastníkmi k predmetnému rodinnému domu v spoluvlastníckych podieloch 1 preukázali svedecké výpovede X. Q., X. Q. a Q. Q.. Títo svedkovia boli priamo prítomní pri uvedenej dohode a rozdiely v ich svedeckých výpovediach, na ktoré žalobca v odvolaní poukazoval, mohli byť spôsobené odstupom času viac ako troch rokov medzi predmetnou dohodou a časom výsluchu svedkov pred súdom. Okrem toho existenciu dohody účastníkov o založení spoluvlastníckych vzťahov potvrdzuje nepriamo aj správanie sa účastníkov a ostatných osôb pred a počas stavby rodinného domu, ktoré bolo preukázané výpoveďami ďalších svedkov (P. Q., H. O., A. P., X. B., Q. F.) i čestnými prehláseniami V. O., V. Z., B. E., X. I., X. B., I. O., Q. J., X. J., A. O., Q.. Z týchto dôkazov vyplynulo, že účastníci sa spoločne zaujímali o pozemok, na ktorom by sa dal postaviť rodinný dom (H.), o účastníkoch sa hovorilo, resp. sami hovorili, že idú stavať rodinný dom (svedkovia P. a F.), obaja spoločne žiadali o vykonanie stavebných prác (svedkovia F. a B.), na stavbe vykonával stavebné práce aj otec žalovanej a pomáhala aj sama žalovaná, ktorá tiež dohliadala na práce i platila za práce vykonávané na stavbe rodinného domu (viď čestné prehlásenia a svedkovia Q., B. a F.). Všetky uvedené skutočnosti podľa odvolacieho súdu nepriamo potvrdzujú skutočnosť, ktorá vyplynula z výpovedí svedkov X. Q., X. Q. a Q. Q., teda že obaja účastníci boli spoločne stavebníkmi predmetného rodinného domu, keď bola medzi nimi uzatvorená dohoda o založení spoluvlastníckych vzťahov k tomuto domu. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že existenciu dohody nepotvrdili svedkovia A. V. - matka žalobcu, X. V. - otec žalobcu, H. Z. - sestra žalobcu. Ich výpovede sú nielen v rozpore s výpoveďami svedkov X. Q., X. Q. a Q. Q. (ktorí sú zasa príbuznými žalovanej), ale tiež s inými vo veci vykonanými dôkazmi, ktoré sú vyššie uvedené a ktoré potvrdzujú dohodu účastníkov o založení spoluvlastníckych vzťahoch k predmetnému rodinnému domu. Napokon odvolací súd uviedol, že pre rozhodnutie v predmetnej veci nebolo podstatné, či účastníci boli dohodnutí na tom, akým spôsobom, resp. na základe čoho bude žalovaná po kolaudácii stavby zapísaná ako jej spoluvlastníčka v katastri nehnuteľností. Pre vznik spoluvlastníckeho práva žalovanej k spornému rodinnému domu bola podstatná len existencia dohody o založení spoluvlastníckych vzťahov medzi účastníkmi, ktorá existencia v konaní preukázaná bola. Akým spôsobom účastníci alebo jeden z nich dosiahnu zápis žalovanej ako podielovej spoluvlastníčky predmetnej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností je vedľajšie, na platnosť dohody o založení spoluvlastníckych vzťahov ani na spoluvlastnícke právo žalovanej to vplyv nemá. Za nedôvodnú možno označiť aj poslednú námietku žalobcu, že súd prvej inštancie napadnutým rozhodnutím vyporiadava majetkové vzťahy zaniknutého konkubinátu účastníkov. V tomto konaní nejde o vyporiadanie majetku, ktorý účastníci nadobudli ako druh a družka /čo ani dobre nejde/ ale len o určenie, že na základe dohody o založení spoluvlastníckych vzťahov nadobudli účastníci výstavbou spoluvlastnícke právo k novopostavenému rodinnému domu. Skutočnosť, že účastníci boli v čase tejto dohody a výstavby rodinného domu druh a družka, nie je opäť rozhodujúcou. Rovnako dobre mohli byť aj navzájom cudzie osoby, ktoré mali spoločné jedine to, že sa dohodli na postavení spoločného rodinného domu, ktorého budú spoluvlastníkmi.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie dňa 7. júla 2016, teda už za účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré odôvodnil tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) a tiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Naplnenie

predmetných dovolacích dôvodov žalobca vidí v tom, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, v tom, že nevykonával/nehodnotil všetky predložené dôkazy, žalobcovi odňal právo vyjadriť sa k dôkazom a riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie (nevysporiadal sa so všetkými námietkami žalobcu, a to k forme uzatvorenia dohody a vzdania sa svojho práva vopred, ďalej k námietkam preukázania vzniku dohody, k preukázaniu financovania nehnuteľnosti a k zabezpečeniu finančných prostriedkov, k spornosti finančných prostriedkov poskytnutých žalovanou, k dohode v súvislosti so záložnou zmluvou). Odvolací súd vo svojom rozhodnutí nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Nesprávne právne posúdenie súdov oboch inštancií vidí žalobca v tom, že sa nezaoberali presným určením výšky podielu a prípadným právom na vyrovnanie sa za získaný majetok, a to nezávisle od toho, či boli dodržané ostatné procesno-právne predpisy a vyriešené hmotno-právne otázky; táto otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Z týchto dôvodov dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne a právne správne a nie sú dané dôvody dovolania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí dôsledne vysporiadal s výhradami žalobcu, ktoré boli formulované v jeho odvolaní, pričom poukázal na viacero pochybení žalobcu v interpretácii viacerých ustanovení Občianskeho zákonníka. Vykonané dokazovanie viedlo k jednoznačným záverom o existencii spoluvlastníckeho vzťahu k rodinnému domu, ktorý vznikol na základe dohody o založení spoluvlastníckych vzťahov, uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou. Z uvedeného dôvodu navrhla, aby odvolací súd podané dovolanie zamietol.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

6. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. V danom prípade žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje popri sebe z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a (zároveň) aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

13. Z doslovného znenia ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplyva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP ako aj v zmysle § 421 CSP.

14. Najvyšší súd v rozhodnutí z 19. januára 2017 sp. zn. 8 Cdo 213/2016 skúmal prípustnosť dovolania podaného po 1. júli 2016, ktorú dovolateľ vyvodzoval súbežne z oboch uvedených ustanovení. Senát 8 C vo svojom rozhodnutí nevyjadril právny názor, podľa ktorého by bola nemožná takáto kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania; dovolanie odmietol s odôvodnením, že jeho prípustnosť nevyplyva ani z § 420 písm. f/ CSP, ani z § 421 ods. 1 CSP. Uvedený senát teda vychádzal z názoru, podľa ktorého dovolateľ môže vyvodzovať prípustnosť dovolania súbežne z týchto dvoch ustanovení.

15. V inej právnej veci senát 3 C najvyššieho súdu dospel pri svojom rozhodovaní k názoru, ktorý je odlišný od záverov senátu 8 C, v zmysle ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania vylúčená. Senát 3 C preto podľa § 48 ods. 1 CSP uznesením zo 6. marca 2017 sp. zn. 3 Cdo 8/2017 postúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej len „veľký senát“), pričom v uznesení o postúpení veci odôvodnil svoj odlišný právny názor.

16. Veľký senát, ktorého právny názor je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP), vo svojom rozhodnutí z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 dospel k záveru: „Kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“

17. Najvyšší súd v súlade s vyššie uvedenými závermi posudzoval prípustnosť dovolania žalobcu v danom prípade iba z hľadiska ním tvrdenej procesnej vady zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP); v rámci dovolacieho prieskumu teda nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že jeho mimoriadny opravný prostriedok je prípustný tiež podľa § 421 CSP.

18. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

19. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

20. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia (jeho odôvodnenie), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

21. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 uviedol, že pojem „procesný postup“ súdu treba takto vykladať aj za účinnosti CSP.

22. Žalobca vidí procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v tom, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, že nevykonal/nehodnotil všetky predložené dôkazy, žalobcovi odňal právo vyjadriť sa k dôkazom, riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie (nevysporiadal sa so všetkými námietkami žalobcu - viď bod 2) a nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

23. Vo vzťahu k prvej dovolacej námietke, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, najvyšší súd uvádza že podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c) ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.). Ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008 a zákona č. 388/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2012, umožňovalo odvolaciemu súdu v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje § 214 ods. 1 O.s.p., rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Aj v prípadoch, v ktorých odvolací súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia odvolacieho pojednávania, je povinný oznámiť miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

24. V danom prípade z obsahu spisového materiálu dovolací súd zistil, že odvolací súd o odvolaní žalobcu rozhodoval bez nariadenia ústneho pojednávania, pričom sa opierať o ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p., vzhľadom k tomu, že v tomto prípade nebola splnená žiadna z podmienok podľa § 214 ods. 1 O.s.p., za ktorých ústne odvolacie pojednávanie treba nariadiť. Odvolací súd dospel k záveru, že sú dané zákonné dôvody potvrdenia odvolaním napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 1 O.s.p.), preto nemusel

dokazovanie zopakovať ani doplniť (viď § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), pri svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkových zistení na základe dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie. Rozhodnúť bez odvolacieho pojednávania mohol aj preto, lebo súd prvej inštancie rozhodol po nariadení pojednávania (viď § 214 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a zo spisu nevyplýva, že by išlo o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania (viď § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) a že by prejednanie a rozhodnutie veci na odvolacom pojednávaní vyžadoval dôležitý verejný záujem (viď § 214 ods. 1 písm. d/ O.s.p.). V danom prípade nariadenie pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem preto, lebo nešlo o vec týkajúcu sa väčšieho okruhu osôb, týkajúcu sa územného celku, resp. sídliska a podobne. Dohovor o ľudských právach a základných slobodách nevyžaduje a ani z judikatúry EŠLP nevyplýva, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonať verejne. Zo súdneho spisu je ďalej zrejmé, že pojednávanie dňa 27. apríla 2016 bolo verejné vyhlásenie rozsudku podľa § 156 ods. 3 O.s.p., na ktoré sa účastníci osobitne nepredvolávajú z dôvodu, že jeho miesto a čas sa uverejňujú na úradnej tabuli súdu, účastníci konania i verejnosť teda majú dostatočnú možnosť sa o ňom dozvedieť. Pokiaľ ide o verejné vyhlásenie rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. apríla 2016, sp. zn. 5 Co 753/2015, jeho miesto a čas, ako to vyplýva zo súdneho spisu (č. l. 490), boli zverejnené na úradnej tabuli tohto súdu dňa 21. apríla 2016, t. j. v lehote šesť dní pred jeho vyhlásením (27. apríla 2016), pričom zákon vyžaduje len päťdňovú lehotu; žalobca sa o ňom teda mohol dozvedieť riadne. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že podmienky ustanovenia § 156 ods. 3 O.s.p. boli dodržané. Vyhlásenie rozsudku je len verejné oboznámenie účastníkov a ostatných osôb s výsledkom rozhodovania, ku ktorému súd po preskúmaní veci dospel a v rámci ktorého už nie je priestor na to, aby účastníci prednášali svoje návrhy, námietky, a ani sa už nevykonáva dokazovanie, čo inými slovami znamená, že žiaden z účastníkov na verejnom vyhlásení rozsudku už nijakým spôsobom nemôže ovplyvniť to, ako súd v danej veci rozhodol, preto ani neprítomnosť na takomto verejnom vyhlásení nemôže byť účastníkom na ujmu. Preto postup odvolacieho súdu, ktorý odvolanie prejednal a vo veci rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, bol zákonný a žalobcovi neboli ani týmto postupom porušené procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

25. K dovolacím argumentom o nedostatočne zistenom skutkovom stave, o nevykonaní ďalšieho dokazovania najvyšší súd uvádza, že podľa právnej úpravy do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V týchto súvislostiach najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993 ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neznamena ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony (I. ÚS 50/04).

26. Otázku prípustnosti dovolania, prípustnosť ktorého dovolateľ vyvodzuje z nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, dovolací súd v praxi rieši často. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Váda tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

27. Vzhľadom na odlišnosti prístupu senátov najvyššieho súdu k riešeniu otázky dopadov

nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia na prípustnosť dovolania, bolo vyvolané zjednocujúce stanovisko R 2/2016, ktoré zotrvalo na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“ (teda nie zmätočnosť a v dôsledku toho ani prípustnosť dovolania). Právna veta tohto stanoviska znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Podľa právneho názoru veľkého senátu (viď rozhodnutie sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017) sa zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júlom 2016, nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba toto stanovisko považovať za aktuálne aj po uvedenom dni.

28. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval (aj s poukazom na viaceré súdne rozhodnutia v obdobných veciach) a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru, prečo nie je možné žalobe žalobcu o vypratanie spornej nehnuteľnosti vyhovieť a prečo považuje žalovanú za spoluvlastníčku predmetnej nehnuteľnosti (viď bod 1 tohto rozhodnutia). Podľa presvedčenia dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku náležitosti v zmysle § 236 CSP a žalobca neopodstatnene namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

29. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne neprípustné; vzhľadom na to jeho dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

30. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.